

Jubileusz 90-lecia ZUS

W tym roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych obchodzi jubileusz 90-lecia istnienia. 24 października 1934 r. doszło do scalenia dotychczasowych pięciu instytucji w jedną – Zakład Ubezpieczeń Społecznych – która przejęła kompetencje i uprawnienia zlikwidowanych instytucji. W skład Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wchodziły oddziały terenowe działające w Poznaniu, Chorzowie, Krakowie, we Lwowie i w Łodzi.

Po odzyskaniu niepodległości odrodzone państwo polskie stanęło przed poważnym zadaniem stworzenia jednolitego i nowoczesnego systemu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności trzeba było ujednoczyć prawodawstwo pozaborcze oraz dostosować je do ówczesnych polskich realiów społeczno-politycznych. Prace nad stworzeniem polskiego systemu ubezpieczeń społecznych rozpoczęły się jeszcze w trakcie I wojny światowej, w 1917 r. Ujednoczanie systemu trwało kilkanaście lat, aż ostatecznie 90 lat temu doszło do uchwalenia ustawy „o obowiązkowym ubezpieczeniu społecznym”, zwanej scaleniową. Jednocześnie powoływało do życia nową – centralną i powszechną – instytucję ubezpieczeniową: Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Obejmował on swym działaniem obszar całej Rzeczypospolitej. Jego siedzibą była Warszawa. W skład Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wchodziły oddziały terenowe działające w Poznaniu, Chorzowie, Krakowie, we Lwowie i w Łodzi.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych od dziewięciu dekad nieprzerwanie wypłaca Polakom należne świadczenia. Ciągłości powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego w Polsce nie przerwały nawet zawirowania II wojny światowej. System ubezpieczeń społecznych się zmienia, podobnie jak zmieniają się warunki ekonomiczne, społeczne, a także świadomość obywateli. Polacy, tak jak mieszkańcy większości cywilizowanych krajów świata, żyją coraz dłużej i mają coraz mniej dzieci. Pojawiają się pytania o zmianę zasad funkcjonowania ubezpieczeń społecznych. Niezależnie jednak od decyzji, jakie zostaną podjęte w przyszłości, należne świadczenia będą wypłacane, a składki pobierane. Ubezpieczenia społeczne są bowiem jednym z najważniejszych elementów polityki społecznej państwa.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obecnie e-urzędem. Jego budowa rozpoczęła się w roku 2018 od wprowadzenia e-Składki oraz E-ZLA. W kolejnych latach ZUS wprowadził m.in. elektroniczną obsługę akt pracowniczych – e-akta, elektroniczną wydawanie zaświadczeń A1, nowe wersje Programu Płatnik i ePłatnik. Umożliwił także składanie na PUE wniosków o świadczenia. Dzięki ZUS Polska jako jeden z pierwszych krajów UE wdrożyła system elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI). Obecnie ZUS jest elektronicznym urzędem dostępnym 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu. Udostępnia elektroniczne i interaktywne formularze, aplikacje mobilne, wysyła powiadomienia za pomocą SMS.

ZUS w Wielkopolsce

Początki poznańskiego Oddziału to jednocześnie początek ubezpieczeń społecznych na ziemiach polskich. Istotny bowiem wpływ, na rozwój systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce, miało niemieckie ustawodawstwo ubezpieczeniowe.

Już w 1890 r., w dawnej prowincji poznańskiej, utworzono Zakład Ubezpieczeń od Inwalidztwa i na Starość w Poznaniu.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., w Polsce funkcjonowały odziedziczone po zaborcach różne instytucje ubezpieczeniowe. Poznań, obok Lwowa i Krakowa, był trzecim miastem w Polsce, które aktywnie uczestniczyło w rozwoju ubezpieczeń społecznych na ziemiach polskich.

W 1920 r. Zakład Ubezpieczeń od Inwalidztwa i na Starość w Poznaniu przemianowano na Ubezpieczalnię Krajową w Poznaniu. Z uwagi na przyłączenie do poznańskiej ubezpieczalni terenów należących do instytucji we Wrocławiu i Gdańsku, zasięg Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu zwiększył się o 60 proc.

W 1927 r. z Ubezpieczalni Krajowej wydzielono Zakład Ubezpieczenia Urzędników Prywatnych w Poznaniu, a następnie przemianowano go na Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu.

W tym okresie w Poznaniu działał również Zakład Ubezpieczeń od Wypadków w Rolnictwie. Była to instytucja szczególna, gdyż ubezpieczenie to funkcjonowało tylko na terenie województw poznańskiego i pomorskiego.

Dnia 24 października 1934 r. doszło do scalenia dotychczasowych pięciu instytucji w jedną – Zakład Ubezpieczeń Społecznych – która przejęła kompetencje i uprawnienia zlikwidowanych instytucji. W skład Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wchodziły oddziały terenowe działające w Poznaniu, Chorzowie, Krakowie, we Lwowie i w Łodzi.

W okresie okupacji, w Wielkopolsce oraz na pozostałych obszarach wcielonych do Rzeszy, władze niemieckie przeprowadziły reorganizację zgodnie z ustawodawstwem niemieckim. Oddziałowi nadano nazwę Ubezpieczalnia Krajowa Poznań w Poznaniu, w 1940 r. zmieniono nazwę na „Ubezpieczalnia Krajowa Okręgu Warty”, a w 1941 r. przemianowano instytucję na Ubezpieczalnię Krajową Kraju Warty w Poznaniu.

Po zakończeniu drugiej wojny światowej zasięg terytorialny Ubezpieczalni Społecznej i Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu obejmował również ziemię lubuską oraz Pomorze. Pracownicy poznańskiego Oddziału brali w tym okresie czynny udział w organizowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych w Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Szczecinie i Zielonej Górze.

Od 1950 r., w związku ze zmianami w podziale administracyjnym państwa, Oddział w Poznaniu swoim zasięgiem terytorialnym obejmował już tylko województwo poznańskie.

Przedstawiając historię Oddziału, warto wspomnieć o wydarzeniach Poznańskiego Czerwca 1956 roku. Gmach Oddziału znajdował się w centrum działań operacyjnych. Na dachu i w budynku umieszczono urządzenia stacji zagłuszającej oraz sieci anten, które demonstranci zniszczyli i wyrzucili przez okna. W budynku zlokalizowany został punkt opatrunkowy oraz stanowisko ostrzału gmachu milicji i Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego. Zdecydowana większość urzędników przyłączyła się do manifestantów.

Od 1 lipca 1975 r., w związku z wprowadzeniem nowego podziału administracyjnego kraju, na obszarze obsługiwany dotąd przez Oddział ZUS w Poznaniu, utworzono cztery nowe oddziały: w Koninie, Ostrowie Wielkopolskim, Pile i Rawiczu.

Od 1 stycznia 2005 r. w miejsce funkcjonujących dotychczas Oddziałów ZUS w Poznaniu i w Koninie powołano do życia I Oddział ZUS w Poznaniu, z siedzibą przy ul. Dąbrowskiego 12, i II Oddział ZUS w Poznaniu, początkowo z siedzibą w Koninie, następnie w Poznaniu przy ul. Starołęckiej 31. Oddział ZUS w Rawiczu zamieniono w Inspektorat podległy Oddziałowi ZUS w Ostrowie Wielkopolskim.